

بررسی میزان موفقیت ارائه خدمت «آموزش در خانواده» طرح توانبخشی مبتنی بر جامعه به خانواده‌های دارای فرد مبتلا به معلولیت جسمی-حرکتی

چکیده

هدف: تعیین میزان اثربخشی خدمت «آموزش در خانواده» از مجموعه خدمات اصلی ارائه شده در برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه به افراد مبتلا به معلولیت جسمی-حرکتی و خانواده‌های آنها در شهرستان بابلسر بود.

روش بررسی: به این منظور ۴۸ فرد مبتلا به معلولیت جسمی و حرکتی و خانواده‌های آنها از روستاهای تحت پوشش طرح (گروه مورد) با ۴۸ فرد معلول و خانواده‌های آنها از روستاهایی که در همین شهرستان تحت پوشش طرح نبودند و از نظر سن، جنس، اندام درگیر، شدت نقص و میزان تحصیلات مراقب همتا بودند (گروه شاهد) در زمینه‌های آگاهی نسبت به عوارض بی تحرکی عضو، مهارت در تغییر وضعیت دادن فرد، پیشگیری از جمود مفاصل و زخم بستر و همچنین کمک به فرد معلول در کسب استقلال در انجام فعالیت‌های روزمره و حرکت در محیط و نیز نگرش آنان در مورد معلولیت و توانبخشی مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات مورد نظر با مراجعه به درب منازل و پرسش از خانواده و فرد معلول و معاینه و مشاهده کسب و در فرم‌های مربوطه ثبت شده، نمره داده شد و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: تفاوت معناداری در میزان آگاهی افراد دچار معلولیت و خانواده‌های آنان بین دو گروه مورد و شاهد، در زمینه نحوه کمک به فرد معلول بمنظور کسب استقلال در انجام فعالیت‌های روزمره، جابجایی و حرکت در محیط و عوارض بی حرکتی اندام‌ها، و همچنین میزان مهارت آنان در زمینه کمک به فرد معلول برای کسب توان انجام مراقبت‌های شخصی و حرکت کردن در محیط به طور مستقل و نگرش ایشان در مورد معلول و معلولیت و اثربخشی شیوه‌های توانبخشی وجود نداشت ($P > 0.05$). اما مهارت افراد دچار معلولیت و خانواده‌های آنان در روستاهای تحت پوشش طرح در زمینه نحوه پیشگیری از ایجاد خشکی مفاصل و زخم بستر و نیز چگونگی تغییر وضعیت معلول به طور معنی‌داری بیش از گروه شاهد بود ($0.04 = P$).

نتیجه‌گیری: ارائه خدمت «آموزش در خانواده» طرح توانبخشی مبتنی بر جامعه در روستاهای شهرستان بابلسر تنها مهارت بکار بردن تکنیک‌های توانبخشی غیر فعال در پیشگیری از عوارضی چون جمود مفاصل، زخم بستر و تغییر وضعیت دادن فرد معلول تأثیر مثبت داشته اما در مهارت خانواده و فرد معلول در استقلال یافتن معلول اثر معناداری نداشته است.

کلید واژه‌ها: توانبخشی مبتنی بر جامعه/آموزش در خانواده/سنجش آگاهی/سنجش مهارت/نگرش سنجی.

* دکتر نیکتا حاتمی زاده

متخصص اطفال، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

آرش امین زاده

کارشناس ارشد مدیریت توانبخشی اداره بهزیستی شهرستان بابلسر

سید مجید میرخانی

کارشناس ارشد برنامه ریزی توانبخشی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دکتر انوشیروان کاظم نژاد

دکترای بیواستاتیک، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس

* E-mail: hatamizadeh@uswr.ac.ir